

TILVÆKST Grovfoder nr. 23, 30. august 2018

Indhold

- MARK
- Grønrug
- Undgå saftfløb fra ukurante majsafgrøder
- REGLER OG TILSKUD
- Efterafgrøder - afklaring og præcisering

MARK

Grønrug

Af planterådgiver Thomas Harbo

Mangler du græsensilage kan grønrug være en mulighed, der kan kombinere ønsket om et grønt og proteinrigt foder til dyrene næste sommer og myndighedernes krav om efterafgrøder i dette efterår.

Mulighed eller nødløsning?

Der har i flere omgange været lavet forsøg med grønrug. Disse har vist, at afgrøden har sine begrænsninger, hvad angår sikkerhed for kvalitet og efterfølgende sen såning af majs, så den har aldrig vundet stor udbredelse. Som dæksæd for kløvergræsudlæg er den heller ikke optimal, da det er en konkurrencestærk afgrøde, hvor der tillige er en vis risiko for lejesæd, hvilket medfører en ikke ubetydelig risiko for at kløvergræsudlægget mislykkes.

Går det hele op i en højere enhed, kan du derimod høste 2.500 – 3.000 FEN/ha af en kvalitet på et niveau, som malkekøerne også kan fodres med.

I år, hvor der er tidlig majshøst, og hvor mange ikke har fået lagt den ønskede mængde græsensilage på lager, er det mere oplagt at så grønrug end normalt, da grønruget tillige kan opfylde visse krav om efterafgrøder. – Læs mere herom i artiklen "Efterafgrøder - afklaring og præcisering".

Udsæd – egen udsæd og overgemte partier

Året har også været udfordrende for producenter af korn til fremavl, og vi hører dagligt, at der er ved at være udsolgt af certificeret rugudsæd. Efter de gældende regler må der ikke bruges hjemmeavlet udsæd af hybridsorter og syntetiske sorter. Ej heller må der indkøbes ikke-certificeret korn med henblik på udsåning. Som det har været tilfældet i de senere år, må vi nok forvente, at sortsejerne på baggrund af de anmeldte afgrøder i Fællesskema 2019 spørger til, om rug-udsæd er hjemmeavlet. Svarer du *ja* hertil, har konsekvensen indtil videre været, at du skal indbetale forædlerafgift, mens der ved svaret *nej* ikke er sket yderligere.

Der findes dog enkelte populationsorter i dyrkning, som du lovligt må anvende egen udsæd af. Der skal så betales forædlerafgift i størrelsesordenen 35 – 40 kr./ha til sortsejeren. Det vil dog nok stadig være muligt at opstøve certificeret udsæd, ligesom der i et vist omfang står overgemt udsæd fra efteråret 2017, der lovligt kan udsås.

Med hensyn til overgemt udsæd skal du sikre dig en spireanalyse af partiet. Hvis det sælges af en grovvarerforretning, skal der være foretaget en ny spireanalyse, mens du selv må lave én, hvis det er dit eget overgemte udsæd eller noget du bliver tilbudt af en nabo. Du kan kun forvente at overgemt udsæd spirer tilfredsstillende, hvis det har været opbevaret tørt, og der har været skåret hul i toppen af storsækken, så kornet har kunnet slippe af med vanddamp. Store kerner holder givetvis spireevnen bedst, mens vi i en lokal spiretest på små kerner har set spireevne ned til under 30 procent.

Da afgrøderne skal høstes grøn, er der ikke behov for bejdsning.

Etablering og dyrkning

Grønrug kan etableres fra ultimo august og til langt ind i september. Fordelen ved tidlig etablering er, at du selvfølgelig får en lidt tidligere høst, selvom rugens skridningstidspunkt ikke påvirkes så meget af såtidspunktet. Vi foreslår flg. udsædsmængder i grønrug uden henholdsvis med kløvergræsudlæg – bemærk dog, at det er ved at være absolut sidste ud kald for sikker etablering af kløvergræsudlæg.

Sår du grønrug i en majsstubb, hvor på grund af reglerne om efterafgrøde evt. ikke må foretage jordbehandling, men skal så direkte med en skiveskærsåmaskine, bør du pudse majsstubbene af med en brakpudser eller lignende.

Tabel 1 Udsædsmængder i grønrug uden henholdsvis med kløvergræsudlæg

Dato	Udsædsmængde [kg/ha]	
	UDEN kløvergræsudlæg	MED kløvergræsudlæg
1. september	45 – 50	35 – 40
10. september	60 – 65	50 – 55
20. september	75 – 80	-
30. september	90 – 95	-

Grønruget må ikke sås for dybt, da det vil reducere buskningen. En sådybde på ca. 2 cm er normalt passende for hybridarter.

Under normale forhold er der ikke behov for at bekæmpe ukrudt i grønruget.

Høst, udbytte og kvalitet

Grønrug skal høstes inden begyndende skridning (vækststadium 49), hvis foderværdi – herunder proteinindhold – skal være på et acceptabelt niveau. Grønruget udvikler sig meget hurtigt omkring skridningstidspunktet, så du skal hellere høste to dage for tidlige end en dag for sent – også selvom der er en voldsom stigning i tørstofudbyttet ved at vente lidt.

I 2014 har der været et enkelt forsøg med grønrug, hvor der blev målt flg. foderkvaliteter. Desværre mangler der tørstofanalyse for første høsttidspunkt, så udbyttet har ikke kunnet beregnes.

Tabel 2 Høsttid og kvalitet i grønrug (Kilde: Oversigten over Landsforsøg 2014, tabel 26, side 374).

Høstdato	Vækststadium	Plante højde [cm]	Indhold [gram pr. kg tørstof]			FK NDF	FK org. stof	NEL ₂₀ [MJ pr. kg tørstof]	Udbytte, NEL ₂₀ [a.e.]
			Råprotein	Sukker	NDF				
30. april	39	83	173	105	503	-	74,7	-	-
7. maj	53	95	152	144	528	59,3	66,7	5,77	53,1
20. maj	60	137	120	97	652	49,0	54,0	4,77	62,1

Ved tidlig høst i vækststadium 39 (faneblad fuldt udviklet) forventer vi et udbytte på 2.500 – 3.000 FEN/ha. På dette udviklingstrin er tørstofindholdet i afgrøden lav – under 15 procent – og der er brug for forvejrning. Overvej om afgrøden kan rives sammen, eller om den ved skårlægning skal lægges sammen med bånd.

Undgå saftafløb fra ukurante majsafgrøder

Af planterådgiver Thomas Harbo

Tørkeskadet majs uden eller med kun begrænset kolbeudvikling har reageret på nedbøren med fornyet vækst. Der er ofte tale om meget varierende afgrødeudvikling i marken, og det kan være overordentligt svært at få et overblik over "den gennemsnitlige" udvikling. Ofte vil tørstofindholdet nok ligge noget under 30 procent, hvorfor risikoen for

saftafløb er stor. En snitlængde på mindst 20 mm og evt. anvendelse af shredlage-cracker eller tilsvarende i andre fabrikater kan begrænse saftafløbet. Snitlængden kan justeres i forhold til andelen af tørkeskadet majs. Alternativt kan du samensilere med roepiller eller valset korn.

Hvordan afgrøderne skal håndteres ved høst afhænger af forholdene på den enkelte ejendom. Få en snak med din kvægrådgiver om, hvordan du bedst håndterer de ukurante afgrøder på din ejendom.

Husk, at saftgivende ensilage ikke må lægges i markstak.

REGLER OG TILSKUD

Efterafgrøder – afklaring og præcisering

Af planterådgiver Thomas Harbo

Som sædvanlig, når der er brug for at indrette reglerne så de passer til virkeligheden, kniber det med at få afklaringer på plads i god tid. De generelle regler omkring efterafgrøder i efteråret 2018 er præciseret den 28. august, og BEK nr. 1076 af 28.08.2018 *Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.*, der regulerer reglerne på kvæg-undtagelsesbrug, netop er trådt i kraft. Selve kontrolinstruksen, der beskriver, hvilke krav der bliver til overfladedækning, er ikke offentliggjort endnu.

Generelle efterafgrøderegler 2018

Fristerne for etablering og destruktion af MFO-, pligtige-, målrettede- og husdyrefterafgrøder er udsat 14 dage. Fristen for etablering er således 3. september, mens fristen for destruktion er 3. november – i majs dog tidligst 1. marts 2019. Fristen for ændring og ajourføring af efterafgrødearealer i Fællesskemaet 2018 er den 10. september.

Oversigtsskemaet i tabel 3 beskriver forholdene og frister vedrørende den enkelte efterafgrødetype. SEGES har desuden udgivet et diagram, der visuelt giver et lettere overblik over reglerne.

Tabel 3 Oversigtsskema over frister vedrørende generelle efterafgrøderegler i 2018 (Kilde: SEGES)

	MFO-græsudlæg	Efterafgrødetype		
		MFO-blanding	Pligtige- og husdyr	Målrettet
Frist for etablering	31. maj i korn 30. juni i majs	3. september for alle arter		
Dato for tidligste destruktion	3. november			
Dato for tidligste destruktion i majs	8 uger efter høst af majs	3. november	1. marts 2019	1. marts 2019
Må fortsætte som næste års afgrøde?	Ja	Nej	Nej	Nej
Må udnyttes ved slæt eller afgræsning?	Ja, men græsset skal fortsat være i vækst efter benyttelse	Ja, men efterafgrøden skal fortsat være i vækst efter benyttelse		
Må efterafgrøden tilføres handelsgødning?	Ja. Græsudlæg, der er planlagt til at blive udnyttet, har N-norm, mens øvrige typer må gødeskes med handelsgødning fra bedriftens N-kvotest.	Ja, med handelsgødning fra bedriftens N-kvotest		
Må efterafgrøden tilføres husdyrgødning?	Ja. Hvis græsudlægget har en N-norm, må der tilføres husdyrgødning frem til 1. oktober. Græsudlæg i majs må ikke tilføres husdyrgødning.	Nej		
Må der isås rug?	Ja, men græsset skal overholde kontrolkravet	Ikke relevant	Ja, men græsset skal overholde kontrolkravet.	

Hvilke arter kan etableres frem til 3. september?

Antallet af godkendte arter til efterafgrøder er udvidet. Frem til 3. september kan flg. arter lovligt etableres:

- Græs
- Alle kornarter
- Honningurt
- Korsblomstrede afgrøder

MFO-efterafgrøder skal bestå af mindst to arter.

Indberetningsfrist

Fristen for indberetning og ajourføring i Tast selv-service, Fællesskema 2018, er for pligtige, husdyr og målrettede efterafgrøder udsat til 10. september.

Henvend dig snarest til din planterådgiver, hvis du har ændringer til dine indberettede efterafgrøder.

Særligt for frøgræs

Med den ændrede bekendtgørelse må frøgræs undtagelsesvist afpudses i år. Det vil sige, at det afslåede materiale må efterlades på marken.

Kvæg-undtagelsesbrug

Jfr. BEK nr. 1076 er det på kvæg-undtagelsesbrug tilladt at iså rug med skiveskærssåmaskine i græsudlæg og græsefterafgrøder. De endelige regler, som er gældende ved kontrol og for, hvordan efterafgrøden evt. kan fortsætte i næste års markplan, er ikke offentliggjort endnu.